

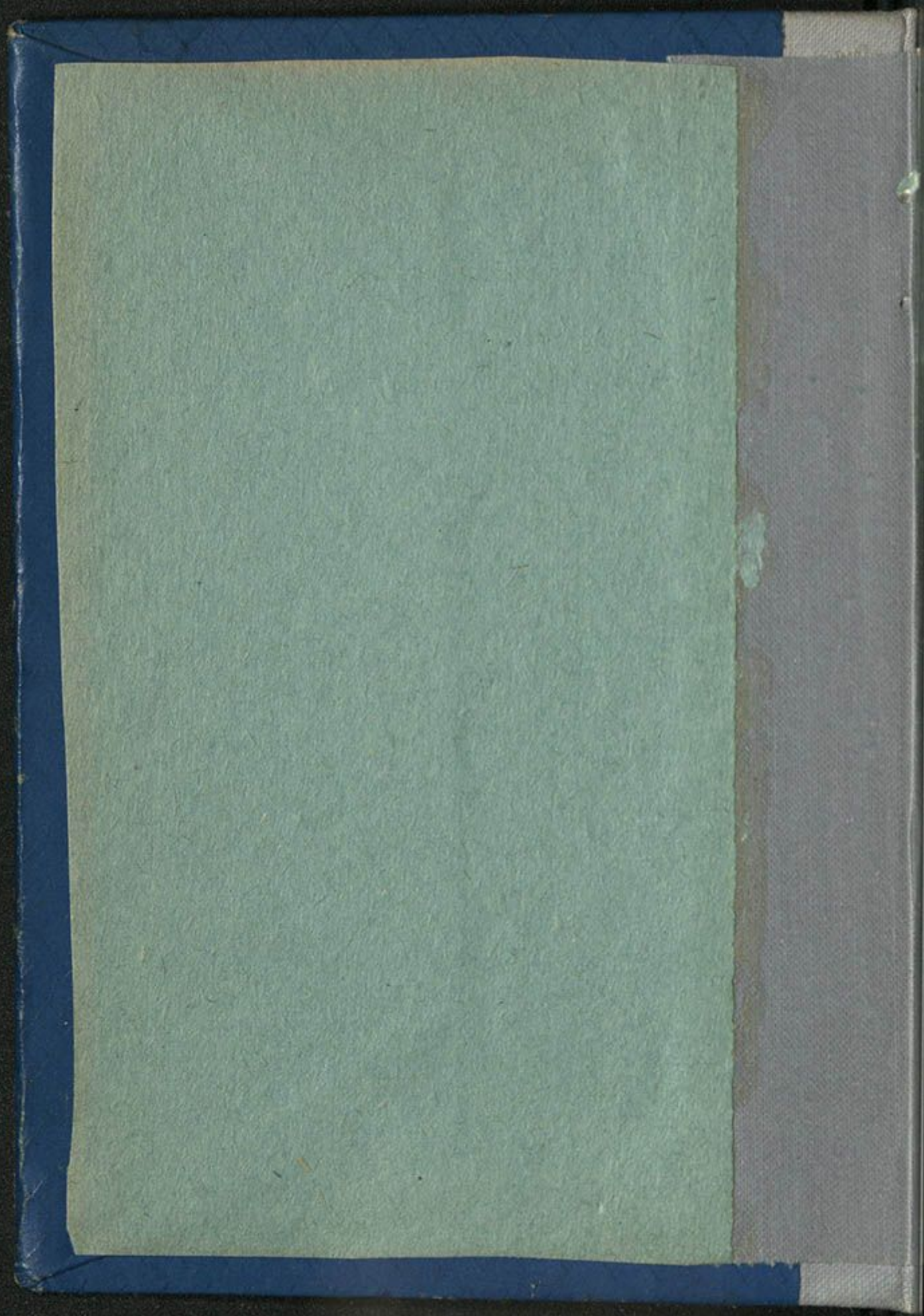
Ба 60584

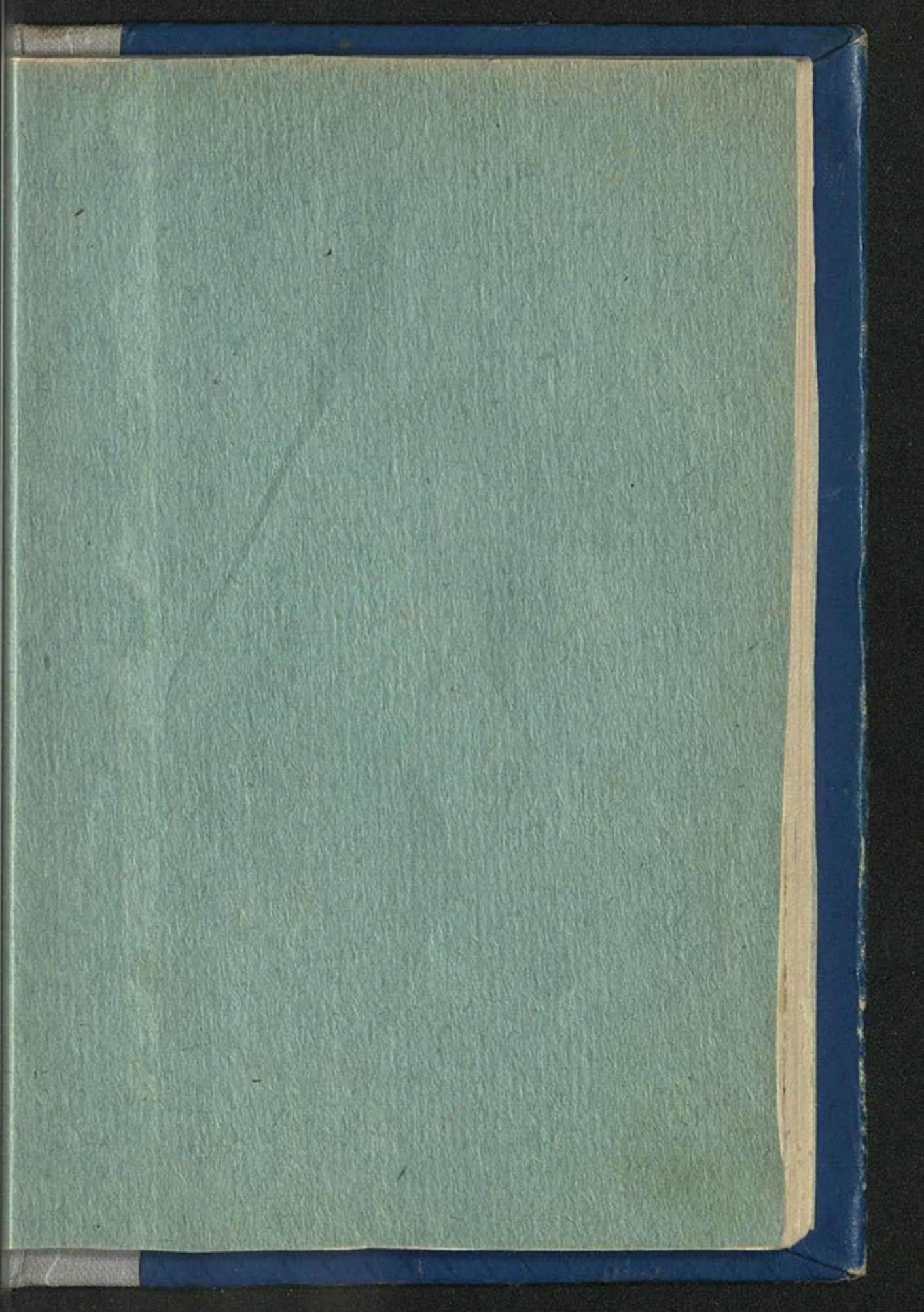
ЮРКА ГАУРУК

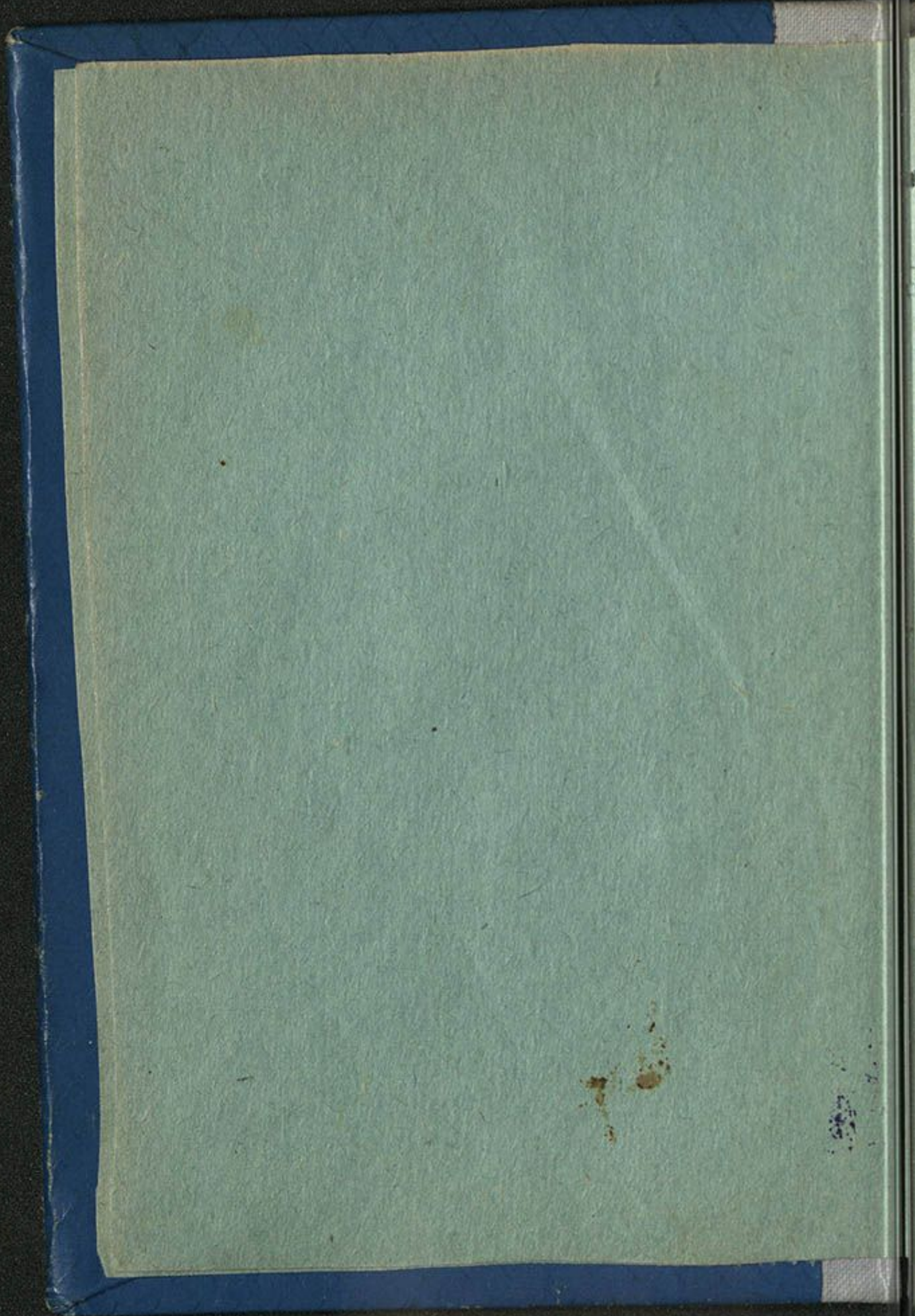
VI
Отд.
18380

КВѢТКІ
З
ЧУЖЬХ ПАЛЮУ

МОНСК-МАЛАДНЯК-1928

Ба 60584

ЮРКА ГАЎРУК

К В Е Т К І
З ЧУЖЫХ ПАЛЁЎ

ПЕРАКЛАДЫ

VI

18380

Бел. адзел
1924 г.

ВЫДАЊНЕ ЦБ МАЛАДНЯКА
МЕНСК — 1928

Надрукована ў 2-Дзярж.
Друк. БДВ. Зак № 2584
(У ліку 2000 экз.)
Галоўлігбел № 25761

08821

2001 г.
18.11.01.28

25. 0 4. 2009

У С Т У П

Рыхтуючы да друку гэты невялікі зборнік перакладаў, я стараўся выбраць у чужаземных поэтаў найбольш характэрнае. Можа ня ўсё, зьмешчанае тут, будзе поўнасьцю адпавядаць нашай сучаснасьці, але гэта не мая віна, бо эпоха і клясавасьць поэты заўсёды кладуць свой адбітак на творчасць, выбар-жа мой падаў галоўным чынам на мінулае сталецьце. Чаму на мінулае?—спытаюцца чытачы. Таму што ў сучаснасьці Захад перажывае крызіс: чапляючыся ўпарта за традыцыі, ён разам з тым адчувае нястойкасьць гэтых традыцый; організуючы фашызм і кідаючы яго на ратаваньне дагарэлага вогнішча буржуазнай славы, ён сумняваецца ў яго перамозе. Прышла пара гістарычнай зьмены, выступае наперад новая кляса—пролетарыят.

Новая кляса яшчэ расьце, старая-ж страціла пачуцьцё свае клясавае праўды. Цяпер такая лірычная пустка на Захадзе, так рэдка ўдаецца ў друку знайсці сьвежае, маладое, па прычынах зразумелых, што нявольна зьвяртаешся да клясыкаў, прынамсі ў іх адчуваецца пэўная прогрэсыўнасьць, адсутнасьць перапеваў—літаратурная шырыня пары літаратурнага будаўніцтва.

Немагчыма было дастаць добрых замежных навінак, прыходзілася карыстацца тым, што ёсьць.

Я ня ведаю, як прымуцца гэтыя „чужыя кветкі“ на беларускай глебе, як аднясуцца да іх беларускія працоўныя масы. Можа што і спадабаецца, а тое, што не спадабаецца, няхай пойдзе на ўзбагачваньне вопыту.

Наша літаратура знаходзіцца ў процэсе разьвіцьця, у нас вялікія надзеі на блізкі росквіт, і ў гэтым наша радасьць.

Ю. Гаўрук

АНГЕЛЬСКАЯ І АМЭРЫКАНСКАЯ
ПОЭЗІЯ

Байрон

Шэльлі

Тэньнісон

Лёнгфэло

Ўітмэн

THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON

By
NATHANIEL
PHIPPS
1822

Байрон

З ГЭБРАЙСКІХ МЭЛЭДЫЙ
СЬЦЯМНЕЛА НА ДУШЫ

Сьцямнела на душы! Больш не магу!
Сьпяшайся арфу мне наладзіць.
Няхай па струнах пальцы прабягуць,
Мой слух мэлэдыяй разгладзяць.
Калі яшчэ надзея сэрцу трэба—
Агонь у сэрцы гукі зноў разбудзяць;
Калі ў ваччу сьлязы набракла срэбра—
Яно пральлецца, зрок паліць ня будзе.

Зайграй мотыў суровы і глыбокі,
Даволі радасьці, даволі!
Кажу, пясняр, павінна плакаць вока,
Бо я ня вытрымаю болей.
Пазнала сэрца горкую абразу,
Смылела часам моўчкі і бязьвесна;
Цяпер альбо расколецца адразу,
Альбо утопіцца у моры песнь.

ГЛЯДЗЕЎ ЯК ПЛАЧАШ

Глядзеў як плачаш—святлая сьвяза
Гарэла на блакіце вока;
Здавалася, што сыплецца раса,
Фіялкамі цвіце навокал.
Усьмешку бачыў—вогненны сафір
Пераблішчаць цябе ня здолеў:
Тушыў саромліва яскравы зірк
І, засмучоны, клаўся долу.

Гарачым сонцам хмарка ні адна
Фарбуецца у мяккі колер,
Ня можа вечар белату сагнаць—
Яе заценьвае паволі.
Твой посьміх так на боль пякучы мой
Ліецца чыстаю крыніцай,
У сэрцы завіваецца вясной,
Гарыць вясёлкавай зарніцай.

ЯНА ІДЗЕ Ў КРАСЕ НЯМОЙ

Яна ідзе ў красе нямой,
 Бы зорка, што па небе крочыць,
Сьвятлом і мяккай цемнатою
 Пераліваюць яе вочы:
Спрачаюцца наперабой
 Там чары дня і чары ночы.

Чуць бляску меней, ценю звыш,
 І любасьці няма ўжо тое,
Што ад смуглявае касы
 У сэрца крадзеца настойна,
І робіць твар яе жывым,
 І робіць думку няутойнай.

Шчака праменьнямі гарыць,
 Вясёлкамі сьмяюцца скроні,
Як быццам кажуць: без пары
 Ніколі радасьці ня ўронім,
Спакой даў нам свае дары,
 Мы чыстату сваю баронім.

БЯССОННЫХ СОНЦА

Бяссонных сонца, зорачка смутная,
Што промень свой сьлязою разьлівае,
А цемры навакол здалець ня можа,
Як ты падобна да ўспамінаў гоных!
Блішчыць былое насустрэч здалёку,
Але ня грэе, не дае палёгкі.
Ноч ціхая над горам маім волат,
У сэрцы сьцэлеца празрысты холад.

ПРЫЧЫТАНЬНІ ІРОДА НАД МАРЫЯМНАЙ

О, Марыямна! кроў твая
Крывавіць сэрца маё плямай.
Больш прагу помсты перарваў
І ярасьць пераліў у лямант.
О, Марыямна! дзе ты, дзе?
Жальбы ня чуеш стогн гарачы?
Прабачыла-б ты мне цяпер,
Ды неба, неба не прабачыць.

Яе забілі?—Не маглі
Стрымаць шалёнага раўніўца?
Ў адчайнасьці я гнеў спаліў,
Разьбіўшы, сам хачу разьбіцца.
Халодная ляжыць яна,
Здаецца ўсё такім варожым.
Схацеўшы, лёгка разьяднаць,
Але зьяднаць ніяк ня можна.

Яна сканала ўжо! Няма
Прыгожай кветкі Іудэі;
Сябе самога я зламаў,
І радасьць сам сваю разьвеяў.
Віна мая, і я гару,
Пакуты вечнай страшны сьведка.
Завяла кветка не ў пару,
Памерла Іудэі кветка.

Пэрсі Бішы Шэльлі

СЛОВЫ ДА ІНДЫЙСКОЙ МЭЛЁДЫІ

Мае мары былі пра цябе,
Ах, гэты салодкі сон!
Веялі ціха вятры,
Перасыпаліся пялёсткі зор.

Мае мары былі пра цябе,
Любасьцю луналі вакол!
Дарагая мая, сам ня ведаю, як
Падышоў пад тваё вакно.

Паветра апала ўніз
На грудзі маўклівай ракі,
Водгульлем сьветлых мар
Запахлі чампакі.

Памірае пырскамі скарг
Кволае сэрца салаўя.
Я памёр-бы на сэрцы тваім,
Дарагая мая!

Падымі, я упаў на траву!
Паміраю, самлеў, саслаб!
Ад дажджу пацалункаў тваіх
Мая радасьць краскамі парасла-б.

Халодная, белая мая шчака.
Ой, сэрца, грудзей не калаці!
Прытулі-ж ты сэрца маё,
Шызай галубкаю прыляці!

МУЗЫКА

664845
Хочацца музыкі, музыкі мне,
Сэрца трапеча сасмаглаю кветкай,—
Дай акунуцца ў чароўным віне
Гукаў тваіх срэбрацьветных!

Поле ў бястраўі дажджу жадае,—
Музыкі, музыкі дай мне!

Гукі выстудзяць лоб гарачы.
Яшчэ, яшчэ, яшчэ! Я сасмаг.
Зьнімі смутку скрутак вужачы
З сэрца жывога, маг!

Песьня па жылах ліецца, ліецца.
Супакоіла дух, запалоніла сэрца.

Пах фіялкі рассыпаўся млосны,
Што, прывозеры вырасшы, зьвяла;
Поўдзень высушыў келіх росны,
Расу яна звала, звала:

Распасьцерлася ніцам адкрыта,
Вецер разьвеяў пах па вадзе блакітнай.

Распасьцершыся квола, фіялка піла
Шумна-пеннае вільгаці ніці:
Каханьне сваё аддала
І патанула ў блакіце.

1927

ПЕСЬНЯ

Сядзела птушачка-ўдава
Самотна на галінцы,
А вецер сьнегам задуваў,
Сьціскаў яе за крыльцы.

Іду адзін між голых ніў,
Істота красак просіць.
Сваё лісьцё лес абраніў,
І вось цяпер галосіць.

Альфрэд Тэньнісон

БЕЦЕ, БЕЦЕ, БЕЦЕ

Беце, беце, беце
Ў камень халодны, хвалі!
Думкі мае сябе
Не захавалі.

Добра рыбацкаму сыну—
З сястрою гуляе.
Добра матросу—на чоўне
Песьні сьпявае.

Плынна ідуць караблі,
Прыстань за ўзгоркам.
Змоўк любы голас, апала рука,
Ой, горка!

Біся, біся, біся
Аб шэрыя скалы, о мора!
Закацілася сонца маё,
Дагарэла ўчора.

Генри Лєнгфєло

СТРАЛА І ПЕСЬНЯ

Ў паветра кїнуў я стралу,
Страла упала на зямлю;
Мне невядома, дзе лягла,
Якую даль крануць магла.

Ў паветра песьню кїнуў я,
Яе падслухала зямля;
Упала, зрок ня мог нічыі,
Куды упала, прасачыць.

Гады ліліся, як рака,
Стралу і песьню стаў шукаць:
У клєн ваткнулася страла,
У сэрцы песьня расьцьвіла.

МОСТ

Я стаяў уначы на мосьце
Гадзіне а першай.
Выплыў над месцам месяца
З-за чорнае вежы,

Кінуў яскравы водбліск
Уніз на хвалі.
Залатыя кілішкі, здаецца,
Ў мора упалі.

Далёка ў туманых прасторах
Чэрвенскай ночы
Засьцілае іскрамі горад
Месяцу вочы.

Цені кладуцца на кроквах,
Доўгіх і чорных,
Хоча дагнаць акіян іх—
Плешча напорна.

Бяжыць, бушуе пад мостам,
Нясе багавіньне:
Кружыцца белая пена
І ў хвалях гіне.

Тады, бы шырокія воды,
Што б'юць у сваі,
Хлынулі думкі, а вочы
Сьлёзы заслалі.

Як часта, о як-жа часта
Мінулымі днямі
Любаваўся з гэтага мосту
Начнымі агнямі!

Як часта, о як-жа часта
Гарэў жаданьнем
Кінуцца ў мора са спадам,
Мо' спагадае!

Неспакойнае палкае сэрца
І клопат жыцьцёвы,
Колькі цяжару насіў я,
Ня скажуць словы.

Цяпер ён з мяне скаціўся,
Кануў у мора,
Кладзе свае цені толькі
Чужое гора.

Абы пераходжу рэчку
Па мосьце гулкім,
Як пах акіянскае солі,
Горнуцца думкі:

Думаю, колькі тысяч
Людзей засмучоных
Пройдзе па мосьце заўтра,
Прайшло учора;

Бачу даўжэзны шэраг,
Імкнуцца самі,
Маладыя, гарачыя, з імі
Старыя таксама.

І гэтак заўсёды, заўсёды,
Покі рэчка ліецца—
Сэрца згарае на попел,
Агонь застаецца.

Кінуў яскравы водбліск
Месяц на хвалі,
Смутку майго кілішкі
Ў мора упалі.

ДОСЬВІТКІ

Сумныя, хмарныя досьвіткі,
Вецер падняўся на бой.
Крыльлямі морскіх птушак
Пырскае белы прыбой.

Сьцішна ў рыбацкай хаце,
Тлее газьнічная мгла.
Бедная, бедная дзеўчынка
Каля вакна прылягла,

Пільна ўглядаецца ў цемру,
Вочкі шукаюць кагось:
Ці ня прыстане на бераг
Доўгачаканы госьць?

Ходзіць па хаце жанчына,
Зыблецца тонкі цень:
То аж пад столь завіваецца,
То прападае ў куце.

Вецер у шыбу стукае,
Казачны сьцэле туман.
Слухае, слухае дзеўчынка—
Глуха шуміць акіян.

Вецер шалёна енчыць,
Вал набягае здалёк,
Рынуўся ў сэрца да мацеры,
Колеры змыў са шчок.

ХОСОРН

23 траўня 1864 г.

Як-жа прыгож быў той сьветлы азець
У часе даждлівага тыдню!
Але ўсё-ж я ня мог захаваць нідзе
Сваю ўсепрысутную крыўду.

Белыя яблыні сама цьвілі,
Вязы узьнімаліся росла,
Цёмныя цені снаваць пачалі
Свае залатыя кросны.

Праз паплавы каля хаты староі
Рака працякае суро́ва,
Зачараваны я йшоў старано́й—
Дзе-ж ты, мая дуброва?

Мігцяць у ваччу маім твары сяброў,
Словы лавіць хачу я,
Толькі ніяк не пазнаць галасоў—
Дзе-ж ты, мой родны? Ня чуе.

Твару, якога шукаў, ня было,
Голас патрэбны дрогнуў.
Кружацца мары над галавой,
Пераб'ягаюць дарогу.

Глянуп, і хата і поплаў—усё
Перамяшалася. Млосна!
Лятуценне, куды-ж ты мяне занясло?
Бачу ўзгорак і частыя сосны.

Чую ў тым месцы, дзе ён ляжыць,
Ціхія шэпты гольбя.
Як-жа хацеў ён яшчэ пажыць—
Не давалося болей.

На адзіноце падальш ад людзей
Цела застыла навекі.
Ах, каб ня кінуў п'яра чарадзей,
Казак ліліся-б рэкі!

Хто-ж расьцярушыць тугу цяпер,
Зьвяза парваныя ніткі?
На Аладзінскай вежы дзьверы
Няскончаныя паніклі.

Ўот Ёйтман

КАПІТАН! КАПІТАН!

Капітан! капітан! падарожжа скончылі мы,
Не загінуў наш карабель і, што трэба было,
здабылі.

Порт відзён, я чую звон, радасна нас вітаюць,
Свой родны пахмурны карабель воплескамі
сустракаюць.

Але сэрца, сэрца, сэрца!

Чырвоныя кроплі крыві!

Ляжыць капітан на

палубе

Халодны і няжывы.

Капітан! падыміся! чуеш, зьвініць абшар,
Падыміся! цябе чакаюць—высака ўзьвіўся
штандар.

Пышны букет розных квет. стужкі сьцелюць,
каралі;

Зыблецца натаўп, завуць цябе, прагна цябе
шукаюць.

Капітан! любы бацька!

Ня стрымаў я твае галавы!

Гэта сон, гэта сон, што
на палубе

Ляжыш ты халодны
і няжывы.

Зьбялелі вусны. Капітан! хоць слова адкажы!

Цябе-ж трымаю, бацька мой, рука мая
дрыжыць.

На якар стаў наш карабель, канец цяжкой
дарозе.

Здабытак вывез карабель, ніхто яму ня
згрозіў,

Маркотаю зьвіўся мой дух!

Чаму-ж ня звоніце вы?

Ляжыць капітан на
палубе

Халодны і няжывы

НЯМЕЦКАЯ ПОЭЗІЯ

Шыльлер

Гётэ

Гэйнэ

Кёрнэр

RICCOLO PABHIMRH

Фрыдрых Шыльер

ЧАКАНЬНЕ

Ша, адчыняецца фортка?

Бразнулі клямкаю, ша?

Не, то раптам вецер вёрткі

Па таполях прашуршаў.

Адзенься лепш, зялёналісты дах,

Каб тую стрэць, што сьвеціць пекнатою!

Галіны, пабудуйце шчыльны гмах

І любую укрыйце цемнатою!

Прачніся навакол, лісьлівы пах,

Жартуй, гуляй з ружоваю шчакою,

Калі яе ка мне ва ўсёй красе

Крок лёгкі па спатканьне панясе.

Ціха, зашамацела

Нешта там на платох?

Не, то птушка праляцела,

Спудзіўшыся, па кустох.

Тушы паходню, дзень! Сюды хутчэй
Спускай нам, ноч, прыемную маўклівасьць;
Чырвоны флёр свой расьцягні даўжэй,
Пануе хай цяністая імглівасьць!
Каханьня слодыч ад чужых вушэй,
Ад бляску лішняга бяжыць пугліва,
Бо толькі золак, што з гары глядзіць,
Яго сумленьня сьведкай можа быць.

Здэцца, клічуць здалёку
Ледзьве чутным галаском?
Не, то лебедзь адзінокі
Плешча ў сажалцы крылом.

Музычных гукаў у вушшу парад,
З салодкім рокатам цячэ крыніца,
Цалуе вецер кветак пышны рад—
Усё гатова ў радасьці разьліцца:
Аж да зямлі схліўся вінаград,
Таксама й персік стаў уніз хіліцца;
Паветра водырам палощча твар,
Са шчок гарачых выпівае жар.

Нешта затапатала?
Чую, дрыжаць лісты?
Не, то яблыка апала
Ад уласнай сьпелаты.

Ўжо сам канасе прамяністы зрок
Дзянны памалу, колеры бляднеюць;
Адважна адкрываюцца на змрок
Тых кветак келіхі, што ў сьпёк марнеюць;
Бліскучы месяц кінуў свой куток,
Абрысы расплываюцца, цямнеюць.
Расьперазалася зямля зусім,
І я угледзеў хараство нагім.

Што гэта вунь бялее,
Шоўкавым плацццем мігціць?
Не, то ў цісавай алеі
Мармуровы слуп стаіць.

О, сэрца прагнае, дарэмна ты,
Дарэмна ў гоных лятуценьнях блудзіш—
Рука схапіць ня можа пустаты,
А грудзі ценом шчасьця не астудзіш.
Жывую прывядзі ка мне сюды,
О, прывядзі жывую мне на грудзі!
Хоць-бы плашча яе дзе бліснуў шляк,
Драма мая ня мірыцца ніяк.

І мякка, як шляхам сьветлым
Усходзіць зара спазаранку,
Яна падышла і ветла
Пацалавала каханка.

В Е Ч А Р

Ніжай, вогненны бог!—пасохла поле
Бяз жывое расы, а людзі смагнуць,
Ледзьве цягнуцца коні—
Ўніз калясьніцу спускай!

Глянь, хто гэта між хваль крышталных мора
Весела так кіўнуў. Пазнала сэрца?
Коні хутчэй пабеглі—
Кліча Тэтыда цябе.

З калясьніцы далоў саскочыў борзда
К ёй вазьнічы, лейцы схапіў Купідон.
Ціха трымаюцца коні—
Воду халодную п'юць.

Крокам лёгкім пахучая ўсходзіць на неба
Ноч, салодкае сьледам за ёю каханьне.
Людзі, кахайце і сьнеце!
Фэб закаханы заснуў.

НАДЗЕЯ

Гаворыць і марыць многа людзей
Аб будучыне прыгажэйшай,
Да шчаснае мэты бягуць, надзей
Ня губляюць жыцьцё палепшыць.
Старэе сьвет, мададзее сьвет,
Над чалавекам усё прасьвет.

З надзеяй ён гадаваўся і рос,
Надзея красуе ў ім заўжды:
Маладому паліць яна нутро,
Да старога ў магілу ляжа.
Ня кіне нават магілы яна,
Заўсёды, усюды, ва ўсім відна.

Гэта ня выдумка з галавы,
Ня здань у мазгох шаленца —
Для лепшае долі радзіліся мы,
Кажа голасна сэрца.
Многа мінецца, ня ўсё праміне,
Сэрца надзеі не абмане.

АНТЫЧНЫЯ МЭТРЫ

Крыніца маладосьці

Верце мне, маладосьці крыніца ня казка, струменіць
Дзейсна і вечна. Спытаеце дзе? У творчым маста-
цтве.

Прыгажэйшая зьява

Калі ня бачыў ты хараства у момант пакуты,
Хараства ты ня бачыў ніколі;
Калі ты ня бачыў вяселья на твары прыгожым,
Ты вяселья ніколі ня бачыў.

Іліяда

Вечна рвуць Гомэраў вянок і адшукваюць продкаў
Непараўнанага гэтага твору!
Матку адну толькі мае, воблік тэй маткі,
Твой несьмяротны воблік, прырода.

Гэні з нахіленай долу паходняй

Статным на погляд здаецца з патушанаю паходняй,
Але, панове, ня так сьмерць прыгожа, як ён.

Зэўс Гэркулесу

Не ад майго нэктару дастаў ты боскую існасьць,
Боскаю сілай сваёй ты атрымаў нэктар.

Колумб

Сьмела наперад, плавец! Хай сьмяюцца разумныя
нада;
Хоць і цяжка старно часам трымаць у руцэ.

Чаканьні і вынікі

На акіян выплывае юнак пад тысячай мачтаў,
К прыстані ў чоўне ліхім ціха вяслую стары.

Друг і вораг

Дораг мне заўжды друг, але й вораг таксама ка-
рысен:
Друг пакажа, што ёсьць, вораг—чаго няма.

Вольфганг Гётэ

НАБЛІЖАЮЧЫСЯ АНТЫЧНАЕ ФОРМЫ

Аратаму

Роўна і лёгка крые зямлю залацістае зерне.
Любы! пакрые глыбей косьці твае зямля.
Радасна сей і ары! Жывое насеньне узыйдзе,
А на магіле тваёй будзе надзея сьвяціць.

Бачу я двух

Бачу я двух! Вялікага! Большага бачу! Абое
З сілай ворожай гнятуць, душаць адзін аднаго
Тут зямля і скалы, а там вунь скалы і хвалі!
Хто з іх болей вялік?—Паркі дадуць адказ.

Выпраўданьне

Скардзішся ты на жанчыну—шукае таго і другога
Ведай, шукае яна сталага мужа сабе.

Няроўны шлюб

Нават нябеская пара мела няроўную сувязь:
Псыха старэй, разумней, дзіцем застаўся Амур.

Прыемныя пакуты

Прэч, пакуты, прэч!—Але, ах! чалавека пакута
Толькі забудзе тады, як запануе сьмерць,
Гэтак вызначыў лёс. Сюды, пакуты каханьня!
Вон праганеце сясьцёр, сэрца маё для вас.

Магіла Анакрэона

Ружа цвіце вакол, вінаград пасуседзіўся з лаўрам,
Голуб брукуе тут, весела конік трашчыць.
Чый гэта склеп такі, украшаны ўсімі багамі?
Чый гэта склеп такі?—Анакрэона склеп.
Восень, лета, вясну любіў шчасьлівы поэта,
Каб ня ведаць зімы ён у магілу лёг.

ПЕСНЯ ПАДАРОЖНАГА

Ў гольях высока
Ветру ні званьня,
Навокал
Хоць бы дыханьне—

Ціха у лесе.
Песень птушыных ня ўчуеш.
Скора сам заначуеш..
І не прачнешся.

Гэнрых Гэйнэ

ПЕСЬНІ

1

Рана, ўстану і пытаю:
Прыдзе сеньня, не?
А як вечар, добра знаю:
Ня прышла ка мне.

Ноччу з горкім сваім горам
Я ня сплю, гляджу;
Днём хаджу вакол з дазорам,
Як ва сьне хаджу.

З вялікіх сваіх мучэньняў
Складаю маленькія песьні:
Каб лашчыць яе штодзенна,
Каб слаць ёй звонкія весьці.

Дарогу знаходзяць песьні,
Ды толькі вяртаюцца хутка,
У сэрцы каханае цесна—
Скардзяцца поўныя смутку.

Атручаны мае песьні,
Дык што-ж за дзіва з таго?
Багата атруты ліла ты
На краскі жыцьця майго.

Атручаны мае песьні,
Дык ці-ж гэта дзіўна вам?
На сэрцы вужак багата,
І ты, мая любая, там!

Ой чаму такая зьмена?
Ой чаму глядзіш варожа?
Разьнясу барджэй па сьвеце,
Што каханка мучыць можа.

Ці-ж прыстала, злыя губы,
Вам абразваю аддзячыць
За маё да вас каханьне,
За цалунак мой гарачы?

Прыгожая рыбалоўка,
Едзеш на чоўне скуль?
Сюды хадзі, сядзь блізенька,
Дай мне сваю руку.

Схілі мне на грудзі галоўку—
Няма так баяцца чаго.
Бяспечная верыш ты мору,
Штодзенна шукаеш яго.

Дык сэрца маё, як мора:
Там бура, і шторам, і агні,
І многа прыгожых пэрлаў
У чорнай яго глыбіні.

Пальцаў белья лілеі,
Цалаваў-бы, цалаваў-бы,
Прыгарнуўшы моцна к сэрцу,
Заліваючыся плачам.

Вочак чыстыя фіялкі
Дзень і ноч вакол сьвіцяцца,
Разгадаць хачу напружна
Пару загадак нябескіх.

7

Вочкі фіялкай блакітнай сінеюць,
Ружаю шчочкі твае пунсавеюць,
Ручкі бялей за лілею бялеюць:
Маеш і ручкі, і шчочкі, і вочкі,
Толькі сардэчка пабела ўпечкі.

Як двом надыходзіць разлука,
Дык рукі яны падаюць,
І плачуць тады й наракаюць
На горкую долю сваю.

Ня плакалі мы з табою,
Ні „вой“ не казалі, ні „ах“ —
І сьлёзы і ўздыхі патрэбны
Тады, калі ўсё далавах.

Раз летнім бліскучым ранкам
Разгульваў па садзе я.
Шапталі і пелі кветкі,
Шчымела душа мая.

Шапталі і пелі кветкі,
Спагадліва стрэлі мяне:
„На нашу сястру ня злуйся,
Твой смутак і жаль міне“.

Хлапец пакахаў дзяўчыну,
Другі спадабаўся ёй;
Другі пакахаў другую,
Жаніўся на тэй другой.

Дзяўчына рашыла са злосьці
Барджэй, не чакаўшы канца,
За першага стрэчнага выйсьці—
Забыла свайго хлапца.

Вось вельмі старая казка,
Застанецца новаю век,
Каму якраз падыходзіць—
Няшчасны той чалавек.

БАЛЯДА

Хацеў каханьню памагчы,
Пашоў з ружжом шукаць дзічы.

Груган чарнее на суку,
Прарочыць—галаву сьсякуць.

Хоць-бы галубку дзе знайсьці —
Каханцы любай паднясьці,

Так думаў я, і шарыць стаў
Яшчэ стараньней ля куста.

Хто там брукуе між лістоў?—
Напэўна пара галубкоў.

Я крадуся, дзяржу курок,
Зірнуў... і ахнуў неўзнарок,—

Каханачка! Чужы трымаў
Яе ў руках і абдымаў.

Т К А Ч Ы

Їх вочы сьлязьмі не памочаны роснымі,
Сашчапіўшы зубы, сядзяць за кроснамі:
«Нямеччына, саван табе мы тчом,
Трайны праклён мы туды затчом.

Мы тчом, мы тчом!

«Праклінаем бога, якому маліліся,
Да якога мы ў холад і ў голад хіліліся,
Падмогі ён не паслаў тады—
Ён сьмяецца з нашай бяды.

Мы тчом, мы тчом!

«Праклінаем цара, цара багатых,
Не шкадаваў ён убогай хаты:
Апошні грош ад нас забіраў,
Ды яшчэ як сабак страляў.

Мы тчом, мы тчом!

«Праклінаем бацькаўшчыну сьвятую,
Дзе сорам і здрада няшчадна пануюць,
Дзе ня можа ніводная кветка цьвісьці—
Вяне і сохне ў лісьці.

Мы тчом, мы тчом!

«Бегае чоўнік па нітках старанна,
Стукаюць кросны позна і рана:
Старой Нямеччыне саван мы тчом,
Трайны праклён мы туды затчом.

Мы тчом, мы тчом!»

Тэодор Кёрнэр

В Я С Н А

Вясну я вітаю,
Вясну прызываю,

Каб мяне упаіла жытнёвасьцю,
Зрок асьвяціла жыцьцёвасьцю.

Зарунелі палі наўкола,
Зацьвітаюць ужо сады,
Птушкі пяюць у голас.
Яшчэ я зусім малады.

Аднак жа і краска,
І зелень жывая далін,
Толькі чароўная казка,
Толькі абман адзін:

Зіма прынясе свой холад зімовы,
Сьціхнуць тады салаўіныя словы,

Белаю коўдрай засьцэлецца
Ўсё, што жыве і вяселіцца.

Але што мне зімовы сум,
Зімовая белая злосьць?
У сэрцы вясну нясу,
Зьвініць у груззёх маладосьць.

С Е Н Т Я Б Р Ъ
П а н н ы й ы д л я с ы н о в
ФРАНЦУСКАЯ ПОЭЗИЯ

Гюго

Леконт дэ-Лиль

Бодлэр

Вэрлэн

Пэерон

Тор'е

ВЕРХНЕУСЛЕНСКОЕ
УЧЕБНОЕ ЗАВЕДЕНИЕ
УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ
ПОСОБИЕ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ

ФРАЗИЛОГИА

- Лето
- Летом
- Летом
- Летом
- Летом
- Лето

Віктор Гюго

С Е Й Б І Т

Пачынае цямнець пакрысе.
Сяджу ў захапленні на ганку.
Апошняя праца на паласе.
Вечар блізіцца без перастанку...
Я гляджу—і прыемна мне,
Як у сьвітцы сваёй нязьменнай
Селянін рассыпае па баразьне
Поўнымі жменьамі насеньне.
Яго чорны, доўгі цень
Узняўся высока, высока.
Верыць моцна ён—наступны дзень
Закалосіцца жніўным сокам.
Ён сее і сее зярнё
Па бязьмежна роўных палетках,
Уперад ідзе і вяртаецца зноў—
Я гляджу, незнаёмы сьведка,

А ноч засьцілае прастор,
Заглушае дальнія гукі.
Шырацца аж да самых зор
Сейбітавы рукі.

Леконт дэ-Ліль

Э Л Ы Ф Ы

Убраўшыся ў мяту, чабор і куколі,
Скачуць вясёлыя эльфы па полі.

З пушчы, ласінага ўкрыцця,
Выехаў рыцар.

Чорны конь сячэ прасторы,

Зьвіняць залатыя шпory,

Срэбная каска

Заліваецца месячным бляскам.

Убраўшыся ў мяту, чабор і куколі,
Скачуць вясёлыя эльфы па полі.

Закружыліся ў ройным паветры,

Каралеўна спыталася ветла:

— Сьмелы рыцар, куды так позна?

У лесе начою грозна:

Ходзяць нядобрыя духі.

Застанься, слухай!

Убраўшыся ў мяту, чабор і куколі,
Скачуць вясёлыя эльфы па полі.

— Не! бо я заўтра з любай
Ісьціму да шлюбу.
Ня трымайце, эльфы, ня можна,
Сказаў падарожны.

— Ня турбуйце майго каханья:
Блізіцца раньне.

Убраўшыся ў мяту, чабор і куколі,
Скачуць вясёлыя эльфы па полі.

— Стой рыцар! Я дам табе дарам
Залаты пярсьцёнак з чароўным опалем.
Нашто табе слава альбо прыбытак?
Вазьмі плацьце, сатканае з месячных нітак.
Ня хочаш?—І пальцам гнеўна
Кранула яго каралеўна.

Убраўшыся ў мяту, чабор і куколі,
Скачуць вясёлыя эльфы па полі.

Ткнуў шпорамі ў конскія бокі,
Конь пабег, конь панёсься скокам.
Але рыцар гнецца ў трывозе,
Бачыць белую здань на дарозе:
Працягнуўшы рукі, ідзе яна нема.
— Не чапай мяне, дэмон!—

Убраўшыся ў мяту, чабор і куколі,
Скачуць вясёлыя эльфы па полі.

— Не чапай мяне, ненавісная зманка!
Чакае вяпчаца каханка.

— Мой мужу, магіла адна толькі можа
Паслаць нам шлюбнае ложа.
Я памерла!— Ён глянуў тупа
І, пазнаўшы, рынуўся трупам.

Убраўшыся ў мяту, чабор і куколі,
Скачуць вясёлыя эльфы па полі.

ПОЎДЗЕНЬ

Поўдзень, летні кароль, з нябесных узвышшаў
Падае срэбным абрусам на дол разьлеглы.
Змоўкла ўсё. Паветра гарыць і ня дыша.
Ў вогністым плацці зямля стамлёная легла.

Шыр нязмерная, поле зусім бяз ценю;
Высах ручай, куды піць заганялі быдла.
Дальні лес расьцягнуўся зялёнай пасьцеляй
І, каўнер падняўшы, заснуў забыты.

Толькі сьпелага збожжа бліскучае мора,
Маткі зямлі дзіця, бадзёраю хваляй
Разьліваецца па неабсяжных прасторах,
Сьмела чэрпае сонца і коціцца далей.

Часам з частых грудзей каласоў залацістых
Лёгкі ўздох данясецца, бы нараканьне;
Хваляю пышна-гарачай, хваляю чыстай
Жыта бруіцца да небакраю і кане.

Побач белых быкоў аддыхае пара,
Жвайку жуюць, утупіўшы тоўстыя каркі,
І свае патаемна-бясконцыя мары
Назіраюць вокам мутным і жаркім.

Чалавек, калі повен радасьці, суму,
Ты на поўдзень пойдзеш між ніў праменных,
Уцякай! Пустая прырода бяздумна,
Сонца раскошу пачуцьцяў жывых разьменіць.

Выйдзі, калі расчарованы сьмехам і плачам
Прагна імкнешся пазбавіцца шумнага сьвету,
Калі ты ня хочаш больш праклінаць і прабачваць,
І цябе спаткае поўдзень прыветна.

Сонца скажа табе найлепшае слова,
Бляскам няўмольным яго напіся п'яны,
І ты вернешся ў горад мізэрны, нанова
Адрадзіўшы сэрца сваё нірванай.

ГІЯЛЬМАРАВА СЭРЦА

Ясная ноч. Мёрзлы вецер. Ружовы сьнег.
Пазіраюць ваякі вачамі шклянымі:
Застылі з коп'ямі ў неабудным сьне,
Чорная зграя груганоў над імі.

Гіяльмар падняў голаў, тузануўся ўстаць...
Белы месяц халоднае полымя сьцэле.
Сьціснуўшы меч, абапёрся ён на рукаець,
Чырвань змаганьня цячэ па цэле.

Гэй! ці жывы яшчэ хто тут ёсьць?
Было-ж столькі хлапцоў, адважных, вясёлых
Сьпявалі, сьмяяліся як летам дрозд,
Зьвінелі ў голас палі і сёлы.

Маўчаць! Мой шалом паламан, сагнут,
Сякерай востраю бронь прабіта,
Вочы крывавацца. Я чую гул,
Быццам мора ці воўк завываюць сярдзіта.

Сюды, груган, сьмелы мой людæд!
Адчыні мне грудзі дзюбай вернай,
Будзе заўтра табе багаты абед,
А цяпер нясі сэрца дзяўчыне з Їльмэру.

Да Упсалы, дзе Жарлы пад чоканьне чар
Расьпіваюць піва і сьпяваюць песьні
Паляціш ты, глухіх верасоў жыхар,
З гарачым сэрцам да маёй нявесты.

На вяршыне вежы, дзе селіцца птах,
Ты угледзіш яе з касою чорнай,
Ветлівы твар, завушніцы ў вушах,
Вочы як зоры у маёй нарачонай.

Сьпяшайся весьнік і ёй скажы:
Кахаю шчыра, і вось маё сэрца,
Чырвонае, моцнае, ніколі ня дрыжыць—
І дзяўчына з Їльмэру табе ўсьміхнецца.

А я... памираю, раздаўшы дабро,
Праз сотні ран імкнецца мой дух бясконца.
Пеце, ваўкі, маладую кроў!
Я тварыў і буду сьвяціць як сонца.

ЯГУАР

Ліюцца водбліскі стромаю пеннай
Пад заслонаю дальняю цёмных гор;
Ціха калышацца ад сьвежасьці вячэрняй
Пампасаў пахмурны прастор.

Багны, ашчаціненыя жорсткай травой,
Жвір, стрыжні дрэў, аграмадзіны скал нагіх
Уздываюць з маўклівага прадонья
Невядомы сонцу жалобны ўздых.

Густая сетка галін разарвана,
Месяц запаліў сьвятлом туманы,
Ля ракі на булькотнай твані
Струпаватымі сьпінамі блішчаць кайманы:

Адны валакуць па беразе сьцёгны крывыя
ад голаду сківіцамі ляскацяць,
Бярвеньнем цел сваіх другія,
Пазяхаючы, замасьцілі гаць.

На разгатым акажу, зьвіўшыся зьмеем,
Прымружыўшы вочы, наставіўшы пыск,
Драпежнік ловіць подых лёгкавейны—
У паветры пах мяса жывога павіс.

Стаўшы на мускулястыя ногі, рыхтуе
Кіпці і зубы камусьці на сьмерць,
Ліжа морду сваю крутую,
Ільсьніцца гладкая шэрсьць.

Скруціў спружынаю хвост, падрапаў
Кіпцямі дрэва, кару саскроб,
Пасьля галаву палажыў на лапы
І, нібы-та заснуўшы, захроп.]

Але вось ён змоўк і каменнай навалай
Нярухома між вецця прылёг.
Бык пампаскі узышоў на гала,
Дымныя ноздры, шырокі рог,

Зрабіў тры крокі і прырос прыцяты—
З вяршаліны чорнага стрыжня глядзеў
Вокам залатым, крывавым, агатавым
Драпежны ягуар. Бык пахаладзеў.

Бясьсільна ўбок пахіснуўся,
Прагучаў шалёны крык...
Ягуар стралою ўзьмятнуўся—
Задрыжаў пад кіпцямі бык,

Падаўся, зямлю рагамі рэжа,
Яго перамог нечаканы удар,
Панёсься, разьюшаны, па пампасах бязьмежных
У шыю ўпіўся ягуар.

Зыбкія выдмы пясок качаюць,
То багны, то скалы, то куст, то сук.
Імчацца наперад адчайна,
Адзін асьлеп ад крыві, другі ад мук.

Патанулі ў абшарах змрочных.
Абступае і шырыцца небасхіл.
Пад сьмяротнаю коўдраю ночы
Ледзь даносіцца тупат глухі.

Шарль Бодлэр

АЛЬБАТРОС

Жартуючы, часта бяруць матросы
На палубу гордых птушак морскіх,
Бясъпечных і вольных альбатросаў,
Што ўсьлед караблю імкнуцца борзда.

Як толькі на дошкі іх паложачь,
Каралям блакіту саромна й нялоўка:
Свае белыя крыльлі цярусяць трывожна
І, быццам на вёслах, сунуцца бокам.

Які ты няўхлюжы, лятун адважны!
Гожы раней, цяпер сьмешны і брыдкі:
Адзін сваю дзюбу чысьціць паважна,
Другі кульгае, а быў такі швыдкі.

Поэта, і ты, як гэтая птушка,
Не баішся стральца і шукаеш буры,
Прагнаны на сушу, ў натоўпе душным
Крыльлі асілка валочыш панура.

ЧАЛАВЕК І МОРА

Вольны чалавек, табе дорага мора.
У люстры шырокай тваю душу
Адбівае хваляваньня бясконцага шум,
Твой розум, як нетры морскія, горак.

Акунацца ў свой вобраз табе прыемна,
Абдымаеш плыні смелай рукой,
Тваё сэрца адшуквае супакой
У скаргах яго дзікіх і гнеўных.

Жывяце вы абое змрочна і грозна:
Ня зьмерыў глыбінь чалавечых ніхто,
Мора схавала пэрлы на дно,
Пільнуецца тайнаў сваіх зайздросна.

Прабіваеце гордых сталецьцяў панцыр,
Ня схіляеце ў бойках сваёй галавы,
Сьмерць вам люба і гібель любіце вы,
О жорсткія браты! о вечныя змаганцы!

ВЯЧЭРНЯЯ СУГУЧНАСЬЦЬ

Надыходзіць той час, калі ў паветры
Струменяцца кветкі дымам вогкім;
У вячэрняй цішы карагодам лёгкім
Разам з пахамі гукі водзіць вецер.

Струменяцца кветкі дымам вогкім,
Бы кволае сэрца, іскрыпка б'ецца.
Разам з пахамі гукі водзіць вецер,
Неба застыла крышталем крохкім.

Бы кволае сэрца, іскрыпка б'ецца,
Бы мяккае сэрца, што хоча вонкі;
Сьцэлецца неба вэлюмам тонкім,
Чырвонай крывёю сонца ліецца...

Мяккае сэрца, што хоча вонкі,
Заплятае вянком ад мінулага вецьце.
Чырвонай крывёю сонца ліецца...
Ты стаіш успамінам бліскуча-звонкім.

ПАДЛА

Памятаеце, любая, тое, што сёння,
Гэтым раньнем бачылі мы:
На жвіры камяністым, бы на заслоне,
Сьмярдзючае падлы ўздым.

Як прагна дзеўка, раскінуўшы ногі,
Яна прэла ў атруце сваёй,
Раскрывала срамотна сярод дарогі
Вантробаў заразны гной.

Промні сонца са здыхляй былі у згодзе,
Бы хацелі сосмажыць яе,
І па кроплі тое аддаць прыродзе,
Што цэлым яна дае.

Разглядвала неба раздутую падлу,
А цвіла яна, быццам квет:
Пах такі моцны—вы ледзь ня ўпалі,
Ледзь не самлелі ў траве.

На трыбусе мухі роем шматлікім,
З кішак тлустыя чэрві паўзьлі,
Расьцякаліся чорнай густой наліўкай
Ўсьцяж па гнілой ральлі.

Яно часам пырскамі ўзьлётвала з нетраў,
Часам скручвалася ў вузёл;
Здавалася, падла, набраўшы паветра,
Пладзіла жывы чарназём.

Гэты шорах музычны зьвінеў пад вухам,
Бы цякучай крыніцы вада,
Бы зерне, што з веялкі лёгкім рухам,
Вее ў гумне гаспадар.

Сьціраліся формы—адны лятуценьні,
Няпрыметны нарыс мастака,
Дзе толькі ўспамінам былыя адценьні
Лятуценьям дае рука.

Неспакойная сучка з каменнай кучы
Глядзела сярдзіта на нас,
Пажырала вачыма шкілет сьмяразючы,
Мясны яго запас.

— Зорка мая, мой промень палкі,
Што ў сэрцы ўзьняў пажар,
І вы, як гэтыя вось кавалкі,
Будзеце недзе ляжаць!

Але, красуня! і вас таксама,
Вашу постаць і гошы твар,
Між паракні у ліпкай яме
Пакрые гнілая твань.

Тады, анёл, рабаку скажэце,
Які цалавацьме вас,
Што вобраз каханья живе ў поэце,
Хоць каханья агонь і згас.

Поль Вэрлэн

МАЁ ЛЯТУЦЕНЬНЕ

Распльваюся часта ў марах дзівосных
Аб невядомай жанчыне, любай і шчырай,
Ня выкажу рыс таемных гэтай жанчыны,
Ведаю, што зразумела і пакахала проста.
Так, зразумела! Празрыстае сэрца востра
Пранізала адразу, сэрца ёй не зачыніш;
Умее разгладжваць яна мае маршчыны,
Плачам сваім асьвяжаць завялую постаць.
Чорная, русая, рыжая? Я ня помню.
Як завецца? Прозьвішчам гучным, поўным
Цёплае ласкі, поўным салодкай віны.
Погляд яе застыў навакол мармурова,
Дальнім прызывам яе задуменнае слова
Ціха і роўна ў сэрцы маім зьвініць.

G R E E N

Вось кветкі, плады, лісьцё і вецьце
І сэрца, што абівае вашы парогі.
Белымі пальцамі яго ня рвецце,
Прымеце ласкава дар убогі

Раса асыпала твар і плечы,
Што натрос на мяне вецер ранні.
Дазвольце стамлёнаму да ног прылегчы,
Пагаіць лятуценьямі раны.

Хачу да грудзей галавой схіліцца,
Што зьвініць ад цалункаў ваших апошніх,
Хачу супакоіцца ад вялікай павальніцы
І заснуць, каб ня ведаць большай.

Эдуард Пэрон

ПЕСЬНЯ

Быў красавік. У няззелю,
Але, ў няззелю...
Ці помніш ты?
Белае плацьце надзела,
І пралеска белая,
Пралеска белая
Ў валасох залатых.

Мы на траўцы сядзелі,
На траўцы сядзелі.
Я, шчасьлівы—маўчаў,
Любаваўся на зелень
І на мяккія цені,
На мяккія цені
І на звонкі ручай.

Птушкі пелі вясельле,
Пелі вясельле...
Пахла сьвежай сасной.
Твае рукі белыя
Цалаваў нясьмела я,
Цалаваў нясьмела
У няззелю вясной.

Адрэ Тор'е

СЯЛЯНЕ

Затрубіў пастух. Абуджаецца вёска.
Людзі выбеглі з хат, выганяюць кароў,
Абіваючы рубінавыя росы,
У блакітны туман пашлі з двароў.

Па дарозе камень, гольле, груды,
Сейбіт ідзе, касец, дрывакол:
Апалі галовы на счарнелыя грудзі,
Думкі разбрыліся навакол.

Чалавек ад працы сохне і вяне.
Ад белага ранку да цёмнай начы
Стараюцца ўпарта сяляне
Потам зямлю перамагчы.

Сяляне, вы прыкаваны да глебы,
Сонцам сыпечаны крыж, боль у касьці.
Сярод вас нарадзіцца хацеў-бы,
Сярод вас, дарагія, ўзрасьці!

Вашай крывёю гарэць вялікай,
Праняцца пахам гумна і хлява,
Лётаць па волі, як курчатка дзікае,
Зелянець, як маладая трава.

У мяне тады-б можа хапіла соку,
Энэргіі ў целе, у сэрцы дароў,
Прывітаць як належыць магутныя крокі
Новага сьвету гаспадароў.

Ваша ўлада блізка, сяляне Францыі!
Думка чуе як дальнія хвалі дрыжаць:
Так часам у палудзень гарачы
Вецер дыхне і закалышацца сенажаць.

Будучына ваша! У прагным росьце
Прысталі да ўлонья зямных грудзей.
Поўныя сілы і маладосьці,
Уздымаюцца шэрагі здаровых людзей.

Стары сьвет памірае. У шляхетных жылах
Ня б'ецца сіня дзедаўская кроў.
Спадчыныя прывілеі адлажылі
На здабытак гісторыі вякоў.

.....

Будучына ваша! У школах зьвіняць цяпер
Фэрмэрскіх, вінаробскіх сыноў галасы,
Многа іх, вучацца першымі:
Разьліліся крыніцы, запахлі лясы.

Вітаньне! Вы прышлі, мы адыходзім.
Наша вакно ўнізе, ваша ўгары.
Не пераймайце нашых звнычаяў—пашкодзяць!
Жывеце ў полі, дзе сонца гарыць.

Ня цурайцеся свайго пахаджэньня,
Будзьце моцнымі, як дубовыя каржакі,
Скруцеце зямлю карэньнямі,
Раскусьцеце вецьце ў бакі.

Бо зямля, што родзіць русае ж і
І гоніць віно па зялёнай лазе,
Скарбы свае аддае церпяліва—
Карыстайцеся балазе.

Мы-ж не хацелі ёй скарыцца,
Мелі ўладу, засталіся ў адным лахмане,
Як хворыя дзеці гатовы цяпер зьнябыцца
У безнадзейным тумане.

Мы чакаем з перакрыўленым тварам
Таго часу калі пастухі, батракі
Паўстануць навальнічнаю хмарай,
Змыюць нас разьлівам чырвонай ракі.

ІТАЛЬЯНСКАЯ ПОЭЗІЯ

Петрарка

Кардуччы

Нэгры

ИЗДАТЕЛЬСТВО

ПЕЧАТНИК

КОПИИ

1900

Франческо Петрарка

СОНЭТ

Стварэньняў вельмі многа ёсьць на сьвеце,
Што зносяць лёгка сонца гарачынь;
Другія днём кладуцца на спачын,
Выходзяць калі сонца ўжо ня сьвеціць;

А трэція ў праменістыя сеці
Лятуць, каб грудзі бляскам аблягчыць,
І колюцца аб жаркія мячы.

Мой погляд за апошнімі імкнецца—

Яго прывабіла яскравасьць Донны.
Заслонаў не паставіў я нідзе,
У цемру ночы думкі не апалі;

Уперад лёс нястрымана вядзе
Жаданьне воч асьлепных, безбаронных
Да тэй, што іх агнём сваім апаліць.

Джозуэ Кардуччы

НОВЫ ВЕРШ

Прабіваецца сонца праз белыя хмаркі,
на неба блакітнае ўсходзіць і кліча:

— Вясна прыдзі!—

Між зялёных пагоркаў ціха бруіцца ручай
і сьпявае вясёламу ветру:

— Вясна прыдзі!—

Вясна прыдзі!—кажа поэта сэрцам сваім
і ўглядаецца ў вочы твае, любая Лала.

Ада Нэгры

НА ВОЛЮ

На волю!. З майстэрні вясёла-шумлівай,
З потам узмочанай струджанай нівы,
З жаркае кузьні іду;

З падвалаў, дзе людзі твораць супольна,
З шахты выводжу, і ў радасьці вольнай
Песьню працы пяю.

На волю!. З гаю поўнага шэптаў,
З кусту міртовага, з цёмных нетраў
Сьвежай плоднай зямлі,

З блакітнае рэчкі, дзе лёгка лятае
Ў кветках матыль, іду і вітаю
Сонца горды разьліў.

Хто стромы магутны размах суніме?
Жаўранка сьмелага з неба хто зьніме?
Хто перашкодзіць страле?

Шырокія хвалі плыні нястрымнай,
Птушак лясных веснавыя гимны
Песьня мая пралье.

Мастацтва, маё дарагое аружжа!
Гэй, да мяне мой верны дружа!
Будзем змагацца зноў.

Я кіну ў адзеньні строф брыльлянцістых
Небу і сьвету вянок агністы
Красак і пяруноў.

ПОЛЬСКАЯ ПОЭЗИЯ

Мицкевич

Бранеўскі

RICCOLO WACHAON

Museum
Bonn

Адам Міцкевіч

З КРЫМСКІХ СОНЭТАЎ

АКЕРМАНСКІЯ СТЭПЫ

Я выплыў на прастор сухога акіяну,
Нурцуе воз у зеляносьці, быццам лодка;
Заліты хвалямі квяцістае паводкі,
Мінаю астравы чырвонага бур'яну.

Змрок падае. Нідзе ні шляху, ні кургану.
Шукаю ў небе зор, праваднікоў далёкіх.
Усходзіць золак, забялеўся воблак лёгкі.
То Днестр блішчыць, то ўсходзіць лямпа
Акерману.

Як ціха!.. Стойма!.. Чую ў вырай журавы
Лятуць так высака, што й сокал не дасягне;
Чутно як матылёк зьвініць паміж травы,

Як сунецца па зельлі парным вуж сасмаглы..
Застыў і слухаю, напружыўшы аблічча.
Здаецца-б голас чуў з Літвы?.. Ніхто ня
кліча!

АЛУШТА НОЧЧУ

Гарэзяць ветры, павальнее суш густая;
Упала сонца ўніз на плечы Чатырдагу,
Разьбіўшыся, цячэ далоў багровай брагай
І гасьне. Вандраўнік стамлёны сьціх, чакае.

Счарнелі горы ўжо, ў далінах ноч глухая,
Бражджыць ручай, бы сонны, мяккаю развагай;
Паветра пахамі паналілося прагна
І квета-барвамі прасторы засьцілае.

Дрымотна абвінулі цішы й цемры крыльлі...
Раптоўна разбудзілі зорачныя пырскі,
Што залатым дажджом зямлю і неба ўскрылі

Ўсход ночы! вэлюмам усходняй Одаліскі
Ты спавіваеш дух, каб да пяшчот наракам
Зноў абуджаць яго сваім таемным вокам.

БУРА

Садраны парусы, старна няма, завая,
Крык грамады трывожнай, плюскатаньне помп,
Вяровак ня ўтрымаць, вада цячэ цуром,
Заходзіць сонца у крыві, а з ім надзея.

Віхор завуў з трыумфам. Шляхам бурным
Па строме, ўскінутай ў напорнай барацьбе,
Непераможная ідзе сьмерць на карабель,
Нібы жаўнер, што наступае штурмам.

Той падае, самлеў, той рукі ўзьняў высока,
Другі да друга туліцца, далонь ламае,
А рэшта моліцца, схіліўшы голаў нізка.

Адзін маўклівы падарожны там-жа збоку
Падумаў пра сябе: шчасьліў, хто ня трымае
І горам дзеліцца адкрыта з другам блізім.

Ўладыслаў Бранеўскі

Ш П І К

Зірнеце ў вакно, шпiк ходзiць па вулiцы,
ён тут ужо з восьмай, як здань, як хвароба:
праз хвiлю з полiцыяй ў дзьверы прасунецца
— „Руки ўверх! Маўчаць! Нi з месца! Вобьск.“ —

Пазнаю гэты твар, шчацiнай аброслы,
Шэры, мутны, як шыбы карчмы вясковай,—
Глядзiць спадылба, не адважыцца проста,
Кiпцюрom зладзейскiм шукае схову.

Служыў у ахранцы, ў дэфэнзыве польскай,
скажы толькi слова, ён пачуе заўжды.
Шапне таварышom:— „Заўтра сход на Вольскай,“ —
i заўтра пальцам таварышоў укажа,

а потым доўга бiцьме па мордзе,
аж пакрышыць зубы, зямлю закрывавiць...
Яму грошы плоцяць, яму даюць ордэр,
ён вольны ходзiць па вольнай Варшаве!

У рэстаране гарэлку глытацьме ў вечар,
сьпявацьме романсы між крыку і бруду,
за рахунак сто злотых кіне бясьпечна,
як шэлег са срэбнікаў, выданных Юду.

Ён вечна ўсюды шукае сакрэтаў,
лепшае слова зьменіць на „сын сабачы“,
ненапісаны верш украдзе ў поэты,
фальшывых сьлёз падсыпле таму, хто плача.

Зрада! Зрада! Чаго-ж я так моцна клічу,
жывое сэрца раскідаючы дарам?—
ён хватае яго, кавалкі падлічыць,
і, як страшную бомбу, нясе жандарам...

... Зірнеце ў вакно: хмура восень крочыць,
як шэры шпik, як чалавек бяз твару...
Засьцілаюцца мрокам нашы вочы...
Маладосьць уцякае—фальшывы таварыш.

Уважаемый доктор, я пишу Вам
в надежде, что Вы сможете
помочь мне в моем деле.

Я очень благодарен Вам за
вашу помощь и поддержку.

С уважением,
Иван Иванович Иванов

Секретарь
Иван Иванович Иванов

Секретарь
Иван Иванович Иванов

Секретарь
Иван Иванович Иванов

Секретарь
Иван Иванович Иванов

Секретарь
Иван Иванович Иванов

ТЛУМАЧЭНЬНІ

АНГЕЛЬСКАЯ і АМЭРЫКАНСКАЯ ПОЭЗІЯ

Ірод—тыран іудэйскі.

Марыямна—унучка іудэйскага першасьвяшчэньніка Гіркана II, самая любая жонка Ірода (усіх у яго было дзесьць). У прыпадку распачы Ірод прыказаў яе забіць.

Чампак—парода магноліі, дрэва з жоўтымі, надта пахучымі кветкамі. Расьце ва Ўсходняй Індыі.

Хосорн Натаніэль (Hawthorne)—амэрыканскі новэлісты, радз. ў 1804 г., памёр у 1864 годзе.

Алэдзінская вежа—вобраз узяты з арабскіх казак.

Ўот Ўітмэн (Walt Whitman)—нацыянальны амэрыканскі паэта.

НЯМЕЦКАЯ ПОЭЗІЯ

Фэб—іначай Аполон, бог сонца і мастацтва.

Купідон—бог каханьня, яго малююць у вобразе крылатага дзіцяці, узброенага лукам і стрэламі.

Тэтыда—німфа, жонка Акіяна, паводле Овідыя была каханкай Фэба.

Іліяда—грэцкі эпас аб руйнаваньні Троі, які прыпісваюць Гомэру.

Гэні з нахіленай долу паходняй—сымболізуе сьмерць.

Зэўс—галоўны бог у грэкаў.

Гэркулес—асілак, сын Юпітара і Алкмены, палубог.

Нэктар—пітво багоў, ад яго сьмяротны можа стаць несьмяротным.

Паркі—багіні лёсу, кіруюць жыцьцём і сьмерцю чалавека.

Амур—другое прозьвішча Купідона.

Псыха—сымбаль чалавечай душы. У грэцкага пісьменьніка Апулея ёсьць вельмі прыгожая казка пра каханьне Амура і Псыхі.

Анакрэон—вядомы грэцкі лірык, апяваў радасьць жыцьця, адсюль **анакрэонтычная поэзія**—поэзія радасьці жыцьця.

ФРАНЦУСКАЯ ПОЭЗІЯ

Эльфы—фантастычныя істоты; паводле старасьвецкіх павер'яў жывуць у кветках, зьяўляюцца як-бы духамі кветак, вельмі маленькія і з крыльцамі.

Нірвана—адчуваньне найвышэйшага супакою ў будыстых. Верш «Поўдзень» паказвае нам Леконт дэ-Ліля як пантэістага, лічыцца адным з найлепшых яго вершаў.

Упсала—швэдзкі горад, славуты ў часы сярэднявечча.

Жарлы—назва старасьвецкага роду.

Пампасы—амэрыканскія стэпы.

Кайманы—парода кракадзілаў.

Акажу—іначай чырвонае дрэва.

Выдмы—вандроўныя гурбы пяску.

Альбатрос—іначай буравесьнік.

Green—слова ангельскае, літаральна значыць «зялёнае», тут ужываецца ў сэнсе беларускага «май», нарваць маю, наламаць маю, паразуменьне зьвязанае з веснавым сьвятам.

Андрэ Тор'е (Andrè Theuriot)—поэта і романісты другой паловы XIX ст. На яго творчасьці адбіўся тагочасны рэвалюцыйны рух у Францыі. Ён вітае соцыяльную рэвалюцыю і багата распрацоўвае мотывы працы.

ІТАЛЬЯНСКАЯ ПОЭЗІЯ

Джозуэ Кардучы—радз. ў 1836 г., poeta, крытык і вучоны. Быў профэсарам антычнай літаратуры. Прабаваў аднавіць форму італьянскай версіфікацыі.

Ада Нэгры—поэтка, радз. ў 1870 г. ў беднай сям'і. Горача паўставала супроць соцыяльнага ўціску. Першы яе зборнік «Fatalità» вышаў у 1892 г. ў Мілане і зрабіў вялікае ўражаньне. Верш «На волю»—заклучны верш гэтага зборніку.

ПОЛЬСКАЯ ПОЭЗИЯ

Крымскія сонэты—напісаны Адамам Міцкевічам на выгнаньні ў Расейшчыне пад уплывам падарожжа па Крыме летам 1825 г. Сонэт «Акерманскія стэпы» выяўляе яскрава яго тагочаснае пачуцьцё самотнасьці, і Літва, больш правільна Беларусь (Міцкевіч радзіўся ў Новаградчыне), не перастае вабіць поэту.

Акерман—горад па правым беразе Днястра, восемнаццаць вёрст ад Чорнага мора. Ляма Акерману—Акерманскі маяк.

Чатырдаг—адна з вышэйшых Крымскіх гор. З паўднёвай стараны каля падашвы Чатырдагу знаходзіцца г. Алушта.

Одаліска—жанчына ў гарэме султана.

Уладыслаў Бранеўскі—верш «Шпik» узяты з калектыўнага зборніку (Бранеўскі, Стандэ, Вандурскі) «Trzy salwy». Зборнік надрукаваны ў Варшаве ў 1925 г.

З Ъ М Е С Т

Стар.

Уступ 5

АНГЕЛЬСКАЯ І АМЭРЫКАНСКАЯ ПОЭЗІЯ

Бойрон. 3 гэбрайскіх мэлэдый—

Сьцямнела на душы 9

Глядзеў як плачаш 10

Яна ідзе ў красе нямой 11

Бяссонных сонца 12

Прычытаньні Ірода над Марыямнай 13

Шэльні. Словы да Індыйскай мэлэды 15

Музыка 17

Песьня 19

Тэньнісон. Беце, беце, беце 20

Ленгфэло. Страла і песьня 21

Мост 22

Досьвіткі 25

Хосорн 27

Ўітман. Капітан! капітан! 29

НЯМЕЦКАЯ ПОЭЗІЯ

<i>Шыльлер.</i> Чаканьне	33
Вечар	36
Надзея	37
Антычныя мэтры	38
<i>Гётэ.</i> Набліжаючыся антычнае формы	40
Песьня падарожнага	42
<i>Гэйнэ.</i> Песьні—	
Рана, ўстану і пыгаю	43
З вялікіх сваіх мучэньняў	44
Атручаны мае песьні	45
Ой чаму такая зьмена	46
Прыгожая рыбалоўка	47
Пальцаў белыя лілеі	48
Вочкі фіялкай блакітнай сінеюць	49
Як двом надыходзіць разлука	50
Раз летнім бліскучым ранкам	51
Хлапец пакахаў дзяўчыну	52
Баляда	53
Ткачы	55
<i>Кёрнэр.</i> Вясна	57

ФРАНЦУСКАЯ ПОЭЗІЯ

<i>Гюго.</i> Сейбіт	61
<i>Леконт дэ-Ліль.</i> Эльфы	63
Поўдзень	66
Гіяльмаравы сэрца	68
Ягуар	70

<i>Бодлэр.</i> Альбатрос	73
Чалавек і мора	74
Вячэрняя сугучнасць	75
Падла	76
<i>Вэрлэн.</i> Маё лятуценье	79
Грөөп	80
<i>Шэрон.</i> Песня	81
<i>Тор'е.</i> Сяляне	83

ИТАЛЬЯНСКАЯ ПОЭЗИЯ

<i>Петрарка.</i> Сонэт	89
<i>Кардуччы.</i> Новы верш	90
<i>Нэгры.</i> На волю	91

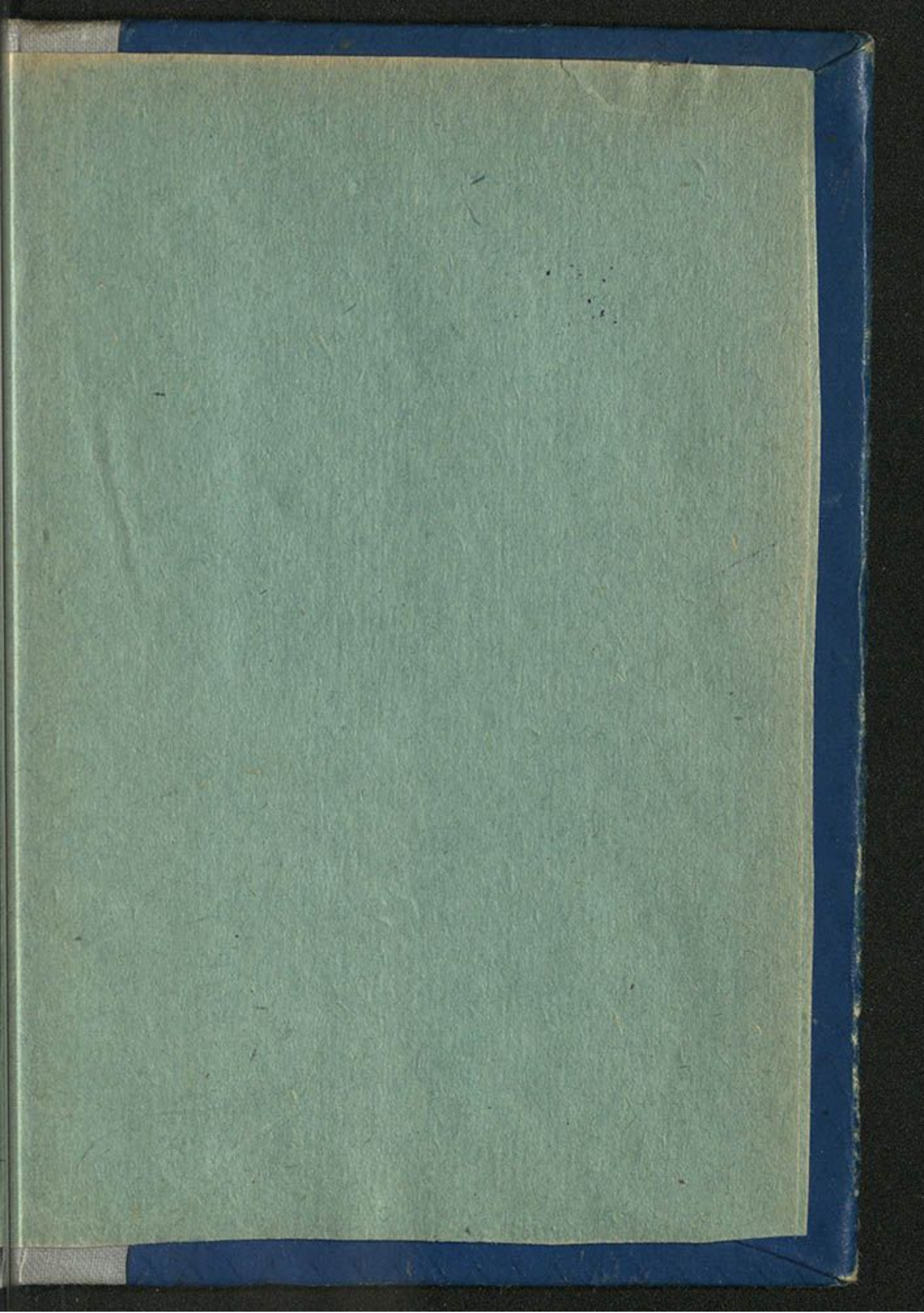
ПОЛЬСКАЯ ПОЭЗИЯ

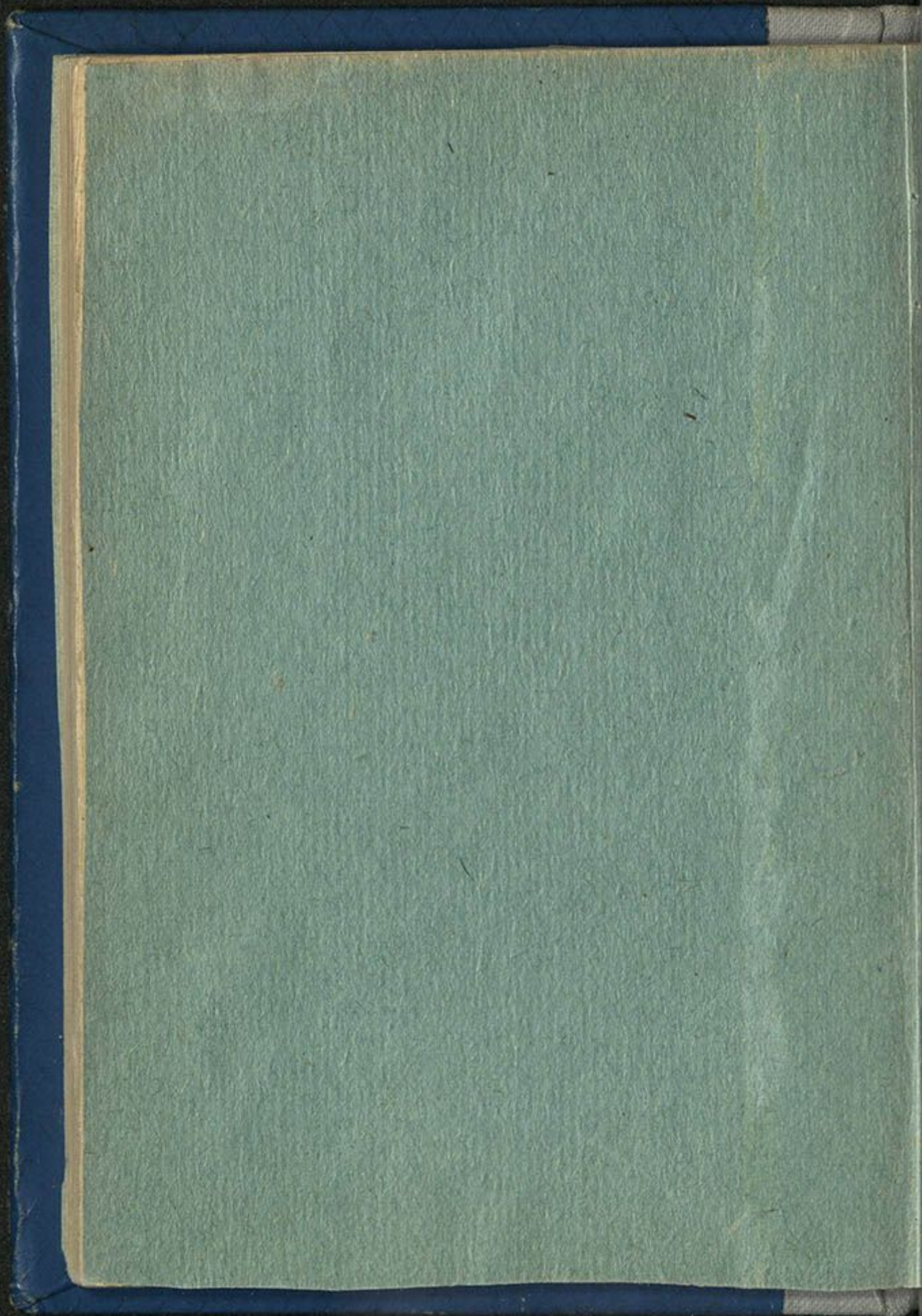
<i>Міцкевіч.</i> 3 крымскіх сонэтаў—	
Акерманскія стэпы	95
Алушта ноччу	96
Бура	97
<i>Бранейскі.</i> Шпік	98
<i>Глумачэньні.</i>	101

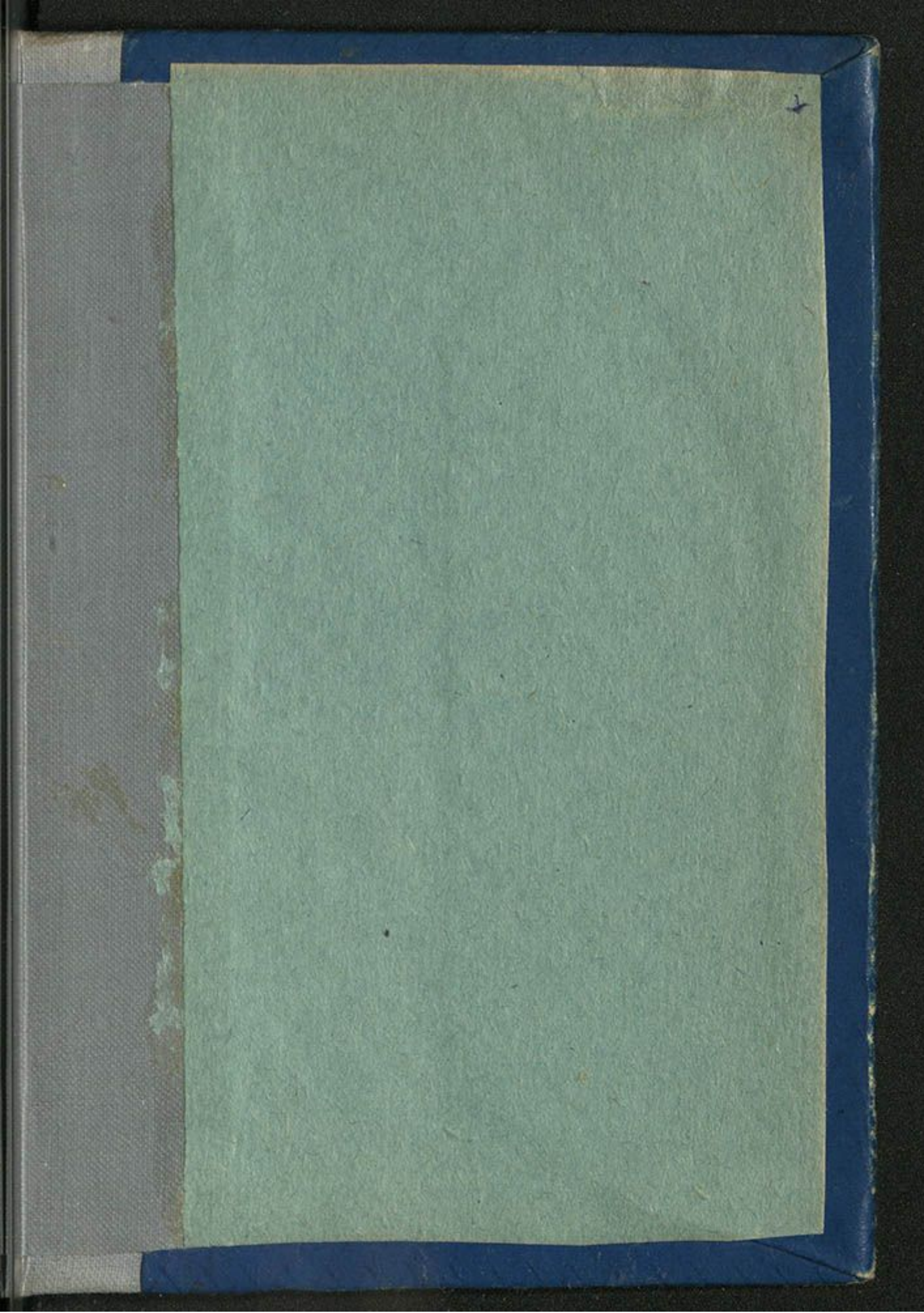
312

Бел. аддзел
1894 г.

664895

80000003 138452